

Бараннік В. О.
канд. екон. наук, доц.,
провідний науковий співробітник
Національного інституту стратегічних досліджень, м. Дніпро, Україна
ORCID: 0009-0002-7261-7344;
Коцко Т. А.
канд. екон. наук, доц.,
доцент кафедри менеджменту підприємств
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря
Сікорського», м. Київ, Україна
ORCID: 0000-0002-0111-0784

КОТИРУВАННЯ АКЦІЙ ЯК КРИТЕРІЙ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ СУЧАСНОЇ КОМПАНІЇ: ПОЛІТИЧНИЙ АСПЕКТ

Урахування політичної складової та її ролі у котируванні акцій сучасної компанії є продовженням наукового дослідження [1] присвяченої оцінці впливу різних складових розвитку на одну із основних характеристик сучасної компанії, а саме, на котирування її акцій на біржах.

Розглядаючи проблематику під таким кутом зору, варто нагадати влучне зауваження Джона О'Саллівана (John O'Sullivan – Senior business writer) [2]: *«На щоденні зміни курсу акцій компанії більше впливають примхи інвесторів або зміни дисконтних ставок, ніж економічні показники ефективності реального бізнесу. Однак з часом успіх бізнесу все рівно буде відображатись в цінових показниках»*, оскільки саме на такий аспект змін курсу акцій компанії акцентується увага у даній роботі.

Розглянемо зміни цін акцій провідних ІТ-компаній («Великої сімки»: Microsoft, Apple, Alphabet (GOOGL), Amazon, Nvidia, Meta, Tesla) за 2024 рік (відповідно до статистичних даних [3], див. рис. 1).

Компанія *Microsoft* замкнула п'ятірку лідерів рейтингу прибутків найбільших компаній світу, отримавши \$90,51 млрд чистого прибутку, основними джерелами доходів стали хмарні сервіси Azure, програмні продукти (Office 365) та інвестиції в штучний інтелект (динаміка зміни котирувань IPO, рис. 1 а).

Компанія *Apple* мала 4 місце в цьому рейтингу із чистим прибутком в \$93,74 млрд, при цьому значна частка прибутку була сформована за рахунок продажу iPhone, Mac та інших носимих пристроїв, а також від екосистеми сервісів, таких як Apple Music, iCloud і App Store (рис. 1 б).

Компанія *Alphabet Inc. (Google)* замикає трійку лідерів з чистим прибутком \$94,27 млрд., що було забезпечено значним попитом на її рекламні послуги через Google Search та YouTube, розвитком хмарних сервісів через Google Cloud, а також інвестуванням у перспективні напрямки штучного інтелекту, як-от Google DeepMind та Bard (рис. 1 с).

Компанія *Amazon* стала 9-ю у рейтингу з прибутком «лише» в \$49,9 млрд (рис. 1 д), компанія *Nvidia* 6-а з прибутком в \$63,1 млрд (рис. 1 е), компанія *Meta* – 7-ма з прибутком в \$55,5 млрд (рис. 1 ф).

Компанія *Tesla* – хоча і не потрапила в даний рейтинг, повністю відповідала загальній динаміці: у листопаді ринкова капіталізація Tesla показала найбільший приріст серед провідних світових компаній завдяки очікуванням, що автовиробник виграє від тісних зв'язків гендиректора Ілона Маска з обраним президентом США Дональдом Трампом, але вже в наступний період ситуація різко змінюється: Ілон Маск втрачає \$148 млрд (статки 53-річного гендиректора Tesla досягли піку в \$486 млрд. 17 грудня – це найбільша сума, зафіксована в Індексі мільярдерів Bloomberg, при цьому основна частка його капіталу припадала на акції Tesla, які після виборів майже подвоїлися в ціні), однак згодом компанія *Tesla* втрачає ці здобутки (європейські споживачі негативно відреагували на підтримку Маском ультраправих політиків і продажі Tesla в Німеччині за перші два місяці 2025 року впали більш ніж на 70 %, а в Китаї минулого місяця знизилися на 49 % – до рівня липня 2022 року [4]) (рис. 1 ж).

Аналізуючи дані динаміки IPO та політичний ландшафт 2024-го та початку 2025-го років (в першу чергу вибори в США та початок каденції президента Дональда Трампа) варто процитувати українську версію журналу Forbes [5]: *Після перемоги Трампа на виборах фондові ринки демонстрували активне зростання. Індекс S&P 500 кілька разів оновлював рекорди (аналогічною була динаміка і інших ринків, яка наведена на рис.1), а інвестори активно вкладали в акції та криптовалюти, очікуючи сприятливої бізнес-політики нового президента*: Акції Tesla Ілона Маска підскочили на 98 %, а LVMH Бернара Арно додала 7%, збільшивши його статки на \$12 млрд; Meta Platforms Марка Цукерберга, яка у 2021 році блокувала Трампа, виросла на 9 % до початку його нового терміну і ще на 20 % у перші чотири тижні президентства. Однак після офіційного вступу

Трампа на посаду ситуація різко змінилася: індекс S&P 500 впав на 6,4 %, а в понеділок, 10 березня, – ще на 2,7 %. Масові звільнення держслужбовців і невизначеність щодо тарифної політики спричинили турбулентність на ринках, що призвело до значних втрат для компаній мільярдерів, наближених до президента Дональда Трампа.

Подібні тенденції, зайвий раз підтверджують загальновідому думку про необхідність відокремлення «брудної» політики та бізнесу.

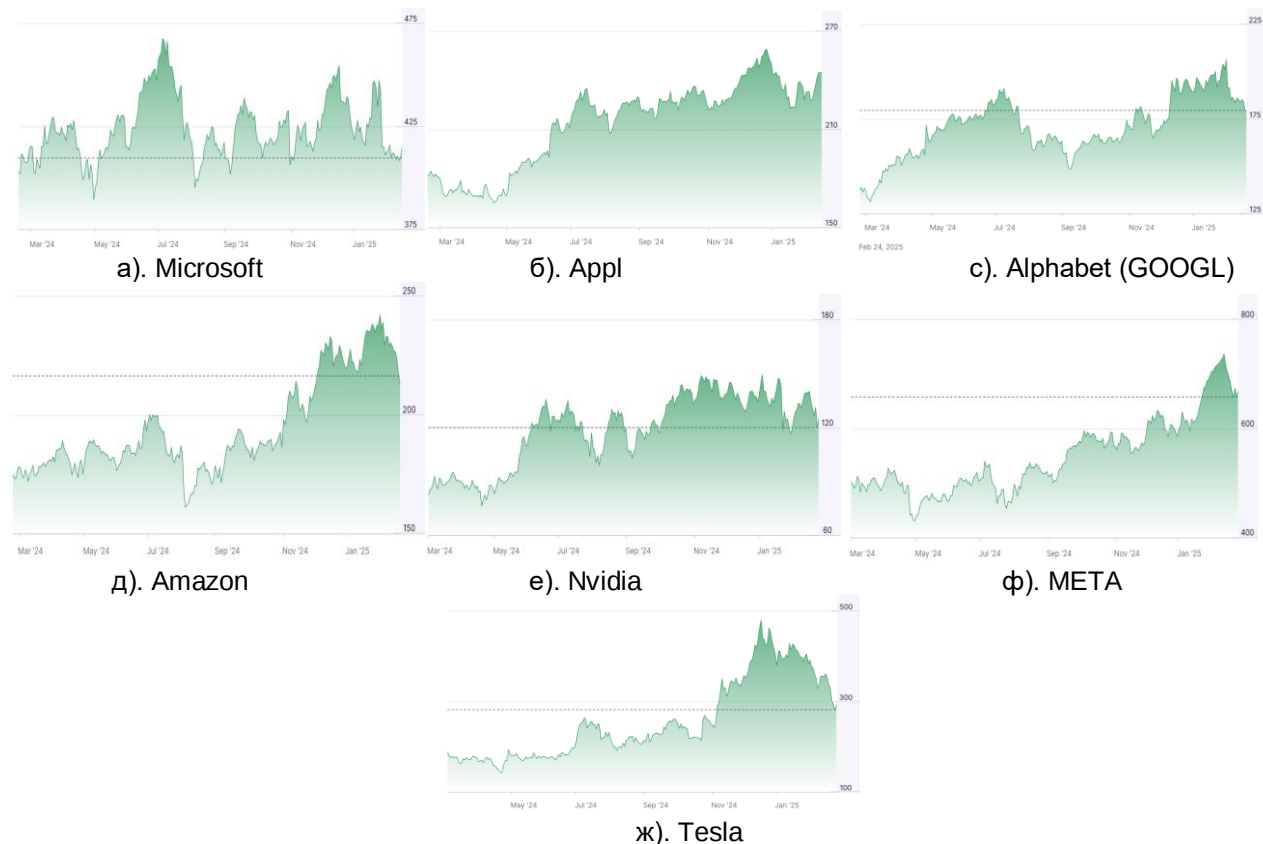

Рисунок 1 – Динаміка котирувань IPO-акцій провідних ІТ-компаній, 2024 рік та початок 2025 років [3]

Як висновок, можна згадати слова статті присвяченої Альфреду Чандлеру в журналі The Economist [5]. Він поставив під сумнів акцент Адама Сміта на невидимій руці. Натомість він стверджував, що з кінця 19 століття і в подальшому, роль координації економічної діяльності перейшла від ринку до видимої руки менеджерів. Для пана Чандлера справжніми героями індустріальної епохи були менеджери, які терпляче створювали та керували великими організаціями, а не підприємці-одноденки, як вчили деякі романтики.

Безумовно, підтвердження чи спростування ефективності менеджменту тієї чи іншої компанії ми отримаємо з часом аналізуючи динаміку їх IPO в подальшому, але вплив політичного аспекту на таку динаміку, хоча і піддається аналізу, але не є однозначним: компанії можуть вигравати, користуючись державною підтримкою стратегічно важливих напрямів розвитку, але і можуть програти, коли стають заручниками підтримки помилкових політичних ініціатив та механізмів їх реалізації.

Список використаних джерел

1. Бараннік В. О., Коцко Т. А. Котирування акцій як критерій ефективності управління розвитком сучасної компанії: суперечливий аспект. *Бізнес, інновації, менеджмент: проблеми та перспективи* : зб. тез доп. V Міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 25 квіт. 2024 р. – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, Вид-во «Політехніка», 2024. – с. 129–130. URL: <https://confmanagement-proc.kpi.ua/article/view/303695> (дата звернення: 15.02.2025).
2. John O'Sullivan. The Economist, December, 6th, 2022. URL: <https://www.economist.com/newsletters/thebottom-line/preview> (the date of application: 23.03.2024).
3. Global IPOs: what are the driving trends in today's market? URL: <https://focus.worldexchanges.org/articles/global-ipos-what-are-driving-trends-todays-market> (the date of application: 23.03.2024).
4. Автоматизовані котирування Національної асоціації дилерів цінних паперів (NASDAQ). URL: <https://www.nasdaq.com/market-activity/stocks/> (дата звернення: 06.03.2024).
5. Alfred Chandler. The Economist, May 17th, 2007. URL: <https://www.economist.com/obituary/2007/05/17/alfred-chandler> (the date of application: 23.03.2024).